

MINISTERSTWO NAUKI
I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

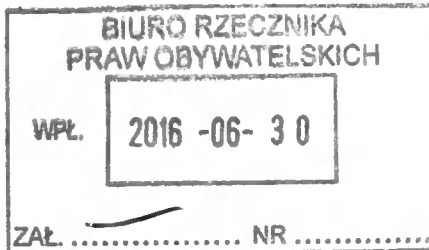
SEKRETARZ STANU
Aleksander Bobko

RPW/38614/2016 P
Data: 2016-06-30

DSW.ZNU.174.35.2016.SJ

Warszawa, 24 czerwca 2016 r.

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo z dnia 14 czerwca 2016 r. sygn. VII.7030.3.2016.AMB, w sprawie pobierania przez szkoły wyższe nadmiernych opłat rekrutacyjnych, pozwolę sobie przekazać następujące wyjaśnienia.

Przychody uczelni publicznych zostały określone w sposób enumeratywny w art. 98 ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.)*, zwanej dalej „ustawą”. Wśród wymienionych przychodów w ust. 1 pkt 4 cyt. artykułu wskazano m.in. „opłatę za postępowanie związane z przyjęciem na studia”.

Działając w oparciu o ustawowe upoważnienie zawarte w art. 98 ust. 2 ustawy, minister nauki i szkolnictwa wyższego określa, w drodze rozporządzenia, jedynie maksymalną wysokość opłat rekrutacyjnych, uwzględniając specyfikę kierunków studiów, w tym konieczność przeprowadzenia testów sprawdzających uzdolnienia artystyczne lub sprawność fizyczną kandydata. Jednocześnie w art. 98 ust. 2a ustawy wskazano, że na rektorze uczelni ciąży obowiązek ustalenia wysokości opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia, poprzez takie oszacowanie opłat, aby nie przekraczały one kosztów planowanych do poniesienia w zakresie niezbędnych do wykonywania czynności związanych z przyjmowaniem na studia na danym kierunku i określonym poziomie kształcenia.

Podkreślenia wymaga, że przyjęcie na studia odbywa się na dany kierunek studiów – a nie do uczelni. Zatem w ramach określonej maksymalnej opłaty rekrutacyjnej, rektor uczelni publicznej w drodze zarządzenia ustala wysokość opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia na danym kierunku i poziomie kształcenia. Oznacza to, że wysokość tej opłaty nie musi być jednakowa w skali całej uczelni publicznej. Rektor bowiem, przy jej ustalaniu musi się kierować wysokością rzeczywistych kosztów jakie będą konieczne do poniesienia w procesie rekrutacyjnym. Stąd też każdy wniosek złożony w uczelni o przyjęcie na dany kierunek studiów powoduje wszczęcie odrębnego postępowania administracyjnego kończącego się wydaniem decyzji w sprawie przyjęcia na studia. Od każdej z tych decyzji

odrębnie przysługują również środki odwoławcze w rozumieniu *Kodeksu postępowania administracyjnego*.

W mojej ocenie, zachowanie obecnej regulacji sprzyja świadomemu wyborowi kierunków studiów przez kandydatów, a tym samym stanowi mniejsze obciążenie administracyjne dla uczelni. Pragnę podkreślić, że minister, wydając rozporządzenie *w sprawie maksymalnej wysokości opłat za postępowanie związane z przyjęciem na studia w uczelni publicznej na rok akademicki 2016/2017*, kierował się interesem obu stron – kandydatów na studia oraz uczelni. Maksymalna opłata wnoszona przez kandydata nie może być barierą w ubieganiu się o indeks, ale równocześnie musi zapewnić pokrycie kosztów ponoszonych przez uczelnię (koszty te nie są pokrywane z budżetu państwa).

W chwili obecnej prowadzone są prace legislacyjne nad nową ustawą „deregulacyjną”, której głównym założeniem jest odciążenie sfery nauki i szkolnictwa wyższego od nadmiernych obowiązków o charakterze biurokratycznym. Wprowadzenie przepisów, które określałyby sposób w jaki uczelnie miałyby wyliczać opłatę rekrutacyjną (algorytmu) stanowiłoby kolejne zobowiązanie uczelni do działań natury formalnej. Natomiast istotą projektowanej ustawy jest zniesienie części obowiązków o wspomnianym charakterze, bez szkody dla sprawnego działania uczelni oraz jednostek naukowych. Planowana deregulacja obejmie również opłatę rekrutacyjną. Aktualnie minister nauki i szkolnictwa wyższego wydaje rozporządzenie regulujące tą materię co roku. Projekt natomiast przewiduje odstępianie od tej reguły na rzecz rozwiązania bardziej elastycznego, tj. niezawierającego zobowiązania do corocznego ustalania opłaty. W projekcie rozporządzenia, w odniesieniu do roku akademickiego 2016/2017 zachowano maksymalne wysokości opłat określone dla roku 2015/2016. Z uwagi na duże zróżnicowanie kosztów postępowania rekrutacyjnego na ten sam kierunek studiów w różnych uczelniach, rekomendowane wielkości są uśrednieniem opłat w uczelniach. Uwzględniono sytuację materialną polskich rodzin oraz fakt, że na większość kierunków studiów uczelnie przeprowadzają rekrutację na studia wyłącznie na podstawie wyników egzaminu maturalnego.

Niemniej należy pamiętać, że do uczelni mogą aplikować zarówno osoby z tzw. „nową” maturą, jak i osoby, które uzyskały świadectwo dojrzałości w systemie tzw. „starej” matury. W związku z czym, uczelnie zobowiązane są do prowadzenia równoległe rekrutacji dla dwóch różnych grup kandydatów na studia, gdzie w przypadku osób posiadających „starą” maturę nie rzadko przeprowadzane są egzaminy wstępne (art. 169 ust. 6 ustawy). Natomiast sprawdziany uzdolnień lub szczególnych predyspozycji do podjęcia studiów, przewidziane przepisami art. 169 ust. 4 ustawy, np. na kierunki artystyczne, czy wychowanie fizyczne, obejmują wszystkich kandydatów bez względu na system uzyskania świadectwa dojrzałości.

Warto zauważyć, iż opłaty te pozostają na niezmiennym poziomie od wielu lat.

Odnosząc się natomiast do zapytania Pana Rzecznika w części dotyczącej ograniczania przez uczelnie możliwości zwolnienia z opłat za kształcenie studentów osiągających wybitne wyniki w nauce, bądź pozostających w trudnej sytuacji materialnej, uprzejmie wyjaśniam, iż zgodnie z brzmieniem art. 99 ust. 3 ustawy, do kompetencji senatu każdej uczelni należy szczegółowe określenie zasad pobierania opłat, w tym trybu i warunków

zwalniania – w całości lub części – z tych opłat studentów lub doktorantów, w szczególności tych, którzy osiągają wybitne wyniki w nauce lub uczestniczyli w międzynarodowych programach stypendialnych, a także tych, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji materialnej.

Wysokość opłat ustalonych przez rektora uczelni publicznej jest ograniczona. Opłaty te nie mogą przekraczać kosztów ponoszonych w zakresie niezbędnym do uruchomienia i prowadzenia w danej uczelni, odpowiednio studiów lub studiów doktoranckich z uwzględnieniem kosztów przygotowania i wdrażania strategii rozwoju uczelni, w szczególności rozwoju kadr naukowych i infrastruktury dydaktyczno-naukowej, w tym amortyzacji i remontów.

Istotą powyższej regulacji jest, że określone przez senat uczelni zasady pobierania opłat, w tym tryb i warunki zwalniania z tych opłat, są wiążące dla rektora przy zawieraniu ze studentami umów dotyczących warunków odpłatności za studia lub usługi edukacyjne.

Jednocześnie informuję, iż rektor uczelni podejmując decyzję o zwolnieniu studenta z ustawowej odpłatności, zobligowany jest czynić to w granicach wynikających również z przepisów z zakresu dyscypliny finansów publicznych.

Warto w tym miejscu wspomnieć, że osoby podejmujące studia w formie studiów niestacjonarnych świadome są tego, że studia te są odpłatne. Odpłatność ta jest potwierdzona w zawieranej umowie między uczelnią, a studentem lub osobą przyjętą na studia. Umowa ta ma charakter cywilnoprawny. Stąd każdorazowa jej zmiana wymaga aneksowania, tj. zgody obu stron – studenta i uczelni.

Przekazując powyższe, pragnę nadmienić, że do ministerstwa nie wpływają pisma, w których studenci skarżyliby się na ustalone przez senaty uczelni warunki zwalniania z opłat.

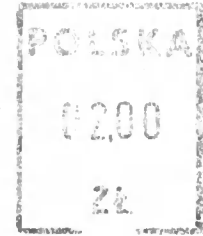
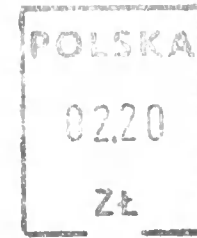
Niemniej, mając na uwadze to, że za rzetelne określanie wysokości opłat odpowiadają rektorzy publicznych szkół wyższych, Biuro kontroli i Audytu przeanalizuje potrzebę podjęcia działań przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, wpływających na rzetelność dokonywanych przez uczelnie kalkulacji pobieranych opłat, w szczególności rozważy zasadność objęcia tego zagadnienia zakresem realizowanych kontroli.

Dodatkowo pragnę zapewnić, że przy formułowaniu przepisów nowej ustawy o szkolnictwie wyższym oraz aktów wykonawczych do niej, zostanie poddana pod dyskusję oraz szerszą analizę potrzeba wprowadzenia nowych regulacji w zakresie warunków oraz trybu pobierania opłaty związanej z przyjęciem na studia.

Z wyrazami szacunku

MINISTERSTWO NAUKI
I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
00-520 Warszawa, ul. Wspólna 1/3
tel. 529 27 18; fax. 628 09 22

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPŁ. 2016 -06- 3 U
ZAŁ. .... NR .....

DSW.ZNU.174.35.2016.SJ

309164 2016-06-27 02 POLECONA

Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
Aleja Solidarności 77
00-090 Warszawa

2016-06-27

222039

R

00959007734307328317

00959007734307328317

(00)959007734307328317